

25.3.2021

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys (HE 37/2021 vp) laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun hallituksen esityksen (HE 27/2021 vp) muuttamisesta – erityisesti muun kuin sulkemisen kohteena olevan liiketoiminnan määrittäminen ja vaikutus sulkemiskorvaukseen

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:ltä lausuntoa otsikkoasiassa. MaRa lausuu asiasta seuraavan.

Ravintolatoimiala on normaalitaloudenkin aikana heikosti kannattava toimiala. Toimialan yritysten keskimääräinen liikevoitto on ollut 1–4 prosenttia liikevaihdosta (liite). Toimialan heikkoon kannattavuuteen vaikuttaa yritysten raskas kustannusrakenne. Suurimmat kuluerät ovat henkilöstö- ja raaka-ainekulut sekä vuokrat. Ravintolapalvelujen hintaa nostavat korkeat arvonnalisä- ja alkoholin valmisteverot.

Koronapandemian aikana toimialan yritykset ovat raskaasti tappiollisia. Ravintola-alan yritysten liikevaihto aleni viime vuonna noin 1,5 miljardilla eurolla verrattuna vuoden 2019 noin 5,9 miljardin euron liikevaihtoon. Lasku oli vielä rajumpi vuoden 2020 maaliskuun puolivälistä lukien, koska tammi- ja helmikuussa ravintolapalvelujen myynti vielä kasvoi noin 5 prosenttia.

Valtion korona-ajan tuet ovat kattaneet vain pienen osan yritysten tappioista, jotka ovat aiheutuneet pandemiasta ja julkisen vallan asettamista raskeista rajoitustoimista. Ravintola-alan yritykset ovat saaneet vuoden 2020 ravintoloiden sulkemisesta sekä kustannustuki I:stä ja II:sta 160 miljoonaa euroa. Business Finland Oy ja ELY-keskukset myönsivät majoitus- ja ravintola-alan yrityksille yhteensä 89 miljoonaa euroa kehittämistukia.

Ravintolapalvelujen myynnin erottelusta

Käsitlemme tässä lausunnossa vain ruoan ja alkoholittomien juomien myyntiä.

Ravintoloiden myynti jakaantuu kahteen osaan: 1. Asiakas nauttii ravintolassa ruokaa ja juomaa ja 2. Asiakas noutaa itse tai ruokalähettiyritys vie ruoan ja juoman ravintolan ulkopuolella (esimerkiksi kotona tai työpaikalla) nautittavaksi.

Aika ennen 1.7.2010

Ravintola-alan yritykset pystyivät erottelemaan ravintolassa nautitun ja ulosmyydyn ruoan ja juoman toisistaan kesäkuun loppuun 2010 asti. Sitä ennen ravintolassa nautittuun ruokaan ja juomaan sovellettiin 22 prosentin arvonlisäverokantaa ja ulosmyytyyn ruokaan ja alkoholittomiin juomiin 12 prosentin arvonlisäverokantaa. Tuolloin tieto siitä, kuinka paljon asiakkaat nauttivat ruokaa ja juomaa ravintoloissa ja kuinka paljon asiakkaat noutivat ruokaa ja juomaa ravintolan ulkopuolella nautittavaksi, oli helppo saada, koska niillä oli eri arvonlisäverokannat. Tämä tieto saatiin helposti ravintoloiden kassajärjestelmistä.

Aika 1.7.2010 jälkeen

Ravintoloissa nautitun ruoan ja alkoholittomien juomien arvonlisävero alennettiin 13 prosenttiin 1.7.2010. Samanaikaisesti ravintoloista ulosmyydyn ruoan ja alkoholittomien juomien arvonlisävero korotettiin 13 prosenttiin. Heinäkuun alusta 2010 lukien ravintolapalveluilla oli vain yksi arvonlisäverokanta, 13 prosenttia. Myöhemmin arvonlisävero on korotettu 14 prosenttiin. Alkoholipitoisiin juomiin sovellettiin edelleen yleistä 22 prosentin arvonlisäverokantaa. Sitten arvonlisävero on korotettu 24 prosenttiin.

1.7.2010 jälkeen ravintola-alan yrityksillä ei enää ole lakiin perustuvaa velvollisuutta eritellä ravintolassa sisällä nautittuja sekä ulosmyytyjä ruokia ja juomia toisistaan. Ravintola-alan yritysten suuri enemmistö lopetti heinäkuun 2010 jälkeen niiden erottelun toisistaan.

Pystyvätkö ravintola-alan yritykset erottelemaan ravintolassa nautitun ja ulosmyydyn ruoan ja juoman toisistaan?

Suuri enemmistön ravintola-alan yritysten liikevaihdosta laskettuna ei tee enää erottelua sisällä nautitun ja ulosmyydyn ruoan ja juoman välillä. Jotkut yritykset pystyvät tekemään erottelun. Yhtäältä sellaiset yritykset, jotka ovat tietoisesti halunneet seurata ulosmyydyn ruoan ja juoman kehitystä. Toisaalta erotteluun pystyy osa pk-yrityksistä, joilla on vanhat kassajärjestelmät, jotka ovat ajalta ennen heinäkuuta 2010.

MaRa teki eilisen eduskunnan talousvaliokunnan kokouksen jälkeen hallituksen ja ravintolavaliokunnan jäsenten piirissä kyselyn siitä, pystyvätkö heidän edustamansa yritykset erittelemään sisällä nautitun sekä ulosmyydyn ruoan ja juoman toisistaan helmikuulta 2021. Kysely ei luonnollisestikaan ole kattava, mutta vastanneet yritykset muodostavat useita kymmeniä prosentteja Suomen ravintolamarkkinasta.

Kyselyn piiriin kuuluvista ja vastanneista yrityksistä seuraavat yritykset pystyvät tekemään erottelun:

- Restel Oy
- Antell-Ravintolat Oy

- Espresso House Finland Oy
- Mäntän Klubi Oy

Kyselyn piiriin kuuluvista ja vastanneista yrityksistä seuraavat yritykset eivät pysty tekemään erottelua:

- S-ryhmän ravintolat
- NoHo Partners Oyj
- Sodexo Oy
- Hesburger Oy
- Scandic Oy
- Compass Group Finland Oy
- Best Western Hotel Seaport Oy
- Panimoravintola Beer Hunter's Oy
- Subway -ketju (kassakoneissa on take away -näppäin, mutta sen käyttöä ei ole ohjeistettu, joten tietoa ei saada luotettavasti)
- Levi Ski Resort Oy:n ravintolat
- Olo Group Oy
- Minttiravintolat Oy
- Kuopion ja Lohjan Kylpylät Oy
- Yöpuu Yhtiö Oy

Ravintola-alan yritykset pystyvät erottelemaan ruokalahettiyritysten asiakkaille toimittaman ruoan ja juoman muusta myynnistä. Se on kuitenkin vain osa ulosmyydystä ruoasta ja juomasta. Lähettiyritykset eivät toimi kattavasti Suomessa.

Loppupäätelmiä

Ravintola-alan yritykset eivät pysty erottelemaan helmikuun 2021 myyntiä ravintolassa nautittuun ja ulosmyytyyn ruokaan ja juomaan. Arviota siitä, kuinka suuri ulosmyydyin ruoan osuus on ravintola-alan kokonaismyynnistä, on erittäin vaikea tehdä. Silloin kun ravintolassa nautitulla ja ulosmyydylle ruoalla ja juomalla oli eri arvonlisäverokannat, ulosmyydyin ruoan ja juoman osuus oli noin 10 prosenttia.

Kaavamaisen prosenttiosuuden käyttäminen määrittämään ravintolasulun piirissä olevan toiminnan osuutta johtaa erittäin epäoikeudenmukaiseen tilanteeseen yksittäisten ravintola-alan yritysten kannalta. On paljon yrityksiä, jotka eivät harjoita ruoan ja juoman ulosmyyntiä lainkaan. Joillakin yrityksillä ulosmyydyin ruoan ja juoman osuus on ollut helmikuussa 2021 suurempi kuin alalla keskimäärin.

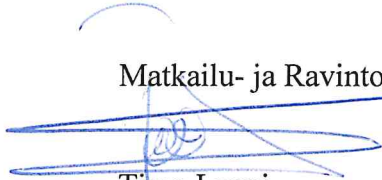
Lähettiyritykset ovat toimittaneet suuren osan ulosmyydystä ruoasta ja juomasta on korona-aikana ja erityisesti tiukkojen rajoitustoimien vallitessa suuremmissa kaupungeissa. Tämä toiminta on ravintola-alan yrityksille tappiollista lähettiyritysten suurten komissioiden vuoksi. Ne ovat yleisesti yli 20 prosenttia ja jopa 30 prosenttia ravintola-annoksen hinnasta. Lähettiyritykset pakottavat ravintolayritykset myymään ruoka-annoksen samalla

hinnalla heidän lähettiensä viemänä kuin silloin, kun asiakas nauttii sen ravintolassa tai hakee sen itse. Siten tyypillisestä 10 euron hintaisesta lounasannoksesta ravintolayrityksille jää 7 euroa. Ravintolayritykset harjoittavat tällaista ulosmyyntiä siksi, että saisivat kassansa edes vähän rahaa päälle kaatuvien laskujen maksuun ja että ne voisivat työllistää edes joitakin työntekijöitä. Olisi erittäin epäoikeudenmukaista, jos tämä tappiollinen toiminta ei olisi sulkemiskorvauksen piirissä.

Ravintola-alan yritykset ovat saaneet Suomessa selvästi vähemmän tukia kuin ravintola-alan yritykset Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa. Toimialan yritykset ovat niin heikossa taloudellisessa tilanteessa, että sulkemiskorvaus tulee maksaa koko ravintolatoiminnan osuudesta. Se on oikeudenmukainen ratkaisu, koska valtaosa ravintola-alan yrityksistä ei pysty erottelemaan ulosmyytyä ruokaa ja juomaa toisistaan. Kaavamaisen prosenttiosuuden käyttäminen johtaa kohtuuttomiin lopputuloksiin.

MaRa katsoo, että ravintola-alan yritysten ruoan ja juoman myynnin tulee olla kokonaisuudessaan sulkemiskorvauksen piirissä.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Timo Lappi
toimitusjohtaja